

Barczewo

(Woj. Warmińsko-Mazurskie)

Kościół pofranciszkański pw.
św. Andrzeja Apostoła

Franciszkanie z Barczewo

WZIEJE KOŚCIOŁA PW ŚW. ANDRZEJA

Franciszkanie zostali sprowadzeni do Barczewa w 1364 r. przez bp. Jana Stryprocha. Zabudowania klasztoru wraz z kościołem powstały w latach 1380-1390. Odnowione były po zniszczeniu w r. 1414 i na początku XVII w. przez bp. Dymonia Rudnickiego kiedy otrzymały ornamentację barokową. W czasie reformacji klasztor opustoszał. W 1594 r. kardynał Andrzej Batory osadził w nim Bernardynów i dobudował do kościoła kaplicę św. Antoniego, w której wystawił dla siebie słynny grobowiec renesansowy. Wskutek kasaty klasztorów dekretem rządu pruskiego z dnia 30 października 1810 r. Bernardyni musieli opuścić klasztor, który w r. 1834 został przeznaczony na więzienie. Ponownie franciszkanie wrócili do Barczewa w r. 1982, zaś od lipca 1989 r. przy kościele zakonnym została erygowana parafia pod wezwaniem św. Andrzeja Apostoła. Na uwagę w kościele zasługują niderlandzkie stalle w prezbiterium z początku XVII w., ołtarze z XVIII w. oraz rokokowa ambona rzeźbiona w drewnie z końca XVIII w. W prezbiterium, na posadzce umieszczone są dwie płyty nagrobkowe Bertholda Biedrzyckiego i Piotra Tylickiego.

8

KOŚCIÓŁ ŚW. ANDRZEJA APOSTOŁA

CHURCH OF ST ANDREW THE APOSTLE
ST. ANDREAS DER APOSTEL KIRCHE

Franciszkanie zostali osadzeni w Barczewie tuż po lokacji miasta, w 1364 roku. Barczewo jako jedyne na Warmii w przywileju lokacyjnym posiadało zapis o możliwości powstania zakonu w mieście. Kościół powstał w latach 1380-90 i stanowił południowe skrzydło czworobocznego założenia klasztornego. W 1584 biskupem i władcą Warmii został bratanek Stefana Batorego, Andrzej Batory. Osadził on w zrujnowanym i opustoszałym w wyniku reformacji klasztorze bernardynów (podczas reformacji protestanckiej prowincja saska upadła, niebawem mnisi opuścili zabudowania klasztorne), którzy przebudowali świątynię w stylu renesansowym i przyczynili się do powrotu jego świetności – tak kultowej, jak i architektonicznej. Kościół przekryto wówczas nowym sklepieniem. Kaplica św. Antoniego została dobudowana do kościoła przez kardynała Andrzeja Batorego.

Co roku przybywały tu tradycyjne „łosiery”, czyli piesze pielgrzymki mieszkańców całej niemal Warmii.

Kard. Andrzej Batory w roku 1598 wystawił sobie, oraz swemu bratu Baltazarowi słynny, renesansowy nagrobek autorstwa Wilhelma i Abrahama van der Blocke. Na podwójnym pomniku przedstawiono leżącą figurę Baltazara (w dolnej strefie) i klęczącą figurę Andrzeja (pod arkadą). Autorem dwóch figur aniołów jest Chrystian Bernard Schmidt z Reszla. Grob ten nie stał się jednak miejscem wiecznego spoczynku kardynała – w 1599 został bowiem księciem Siedmiogrodu, a po wyjeździe z Warmii w tym samym roku zamordowany w Pasztorbükk i pochowany w Białogrodzie Siedmiogrodzkim.

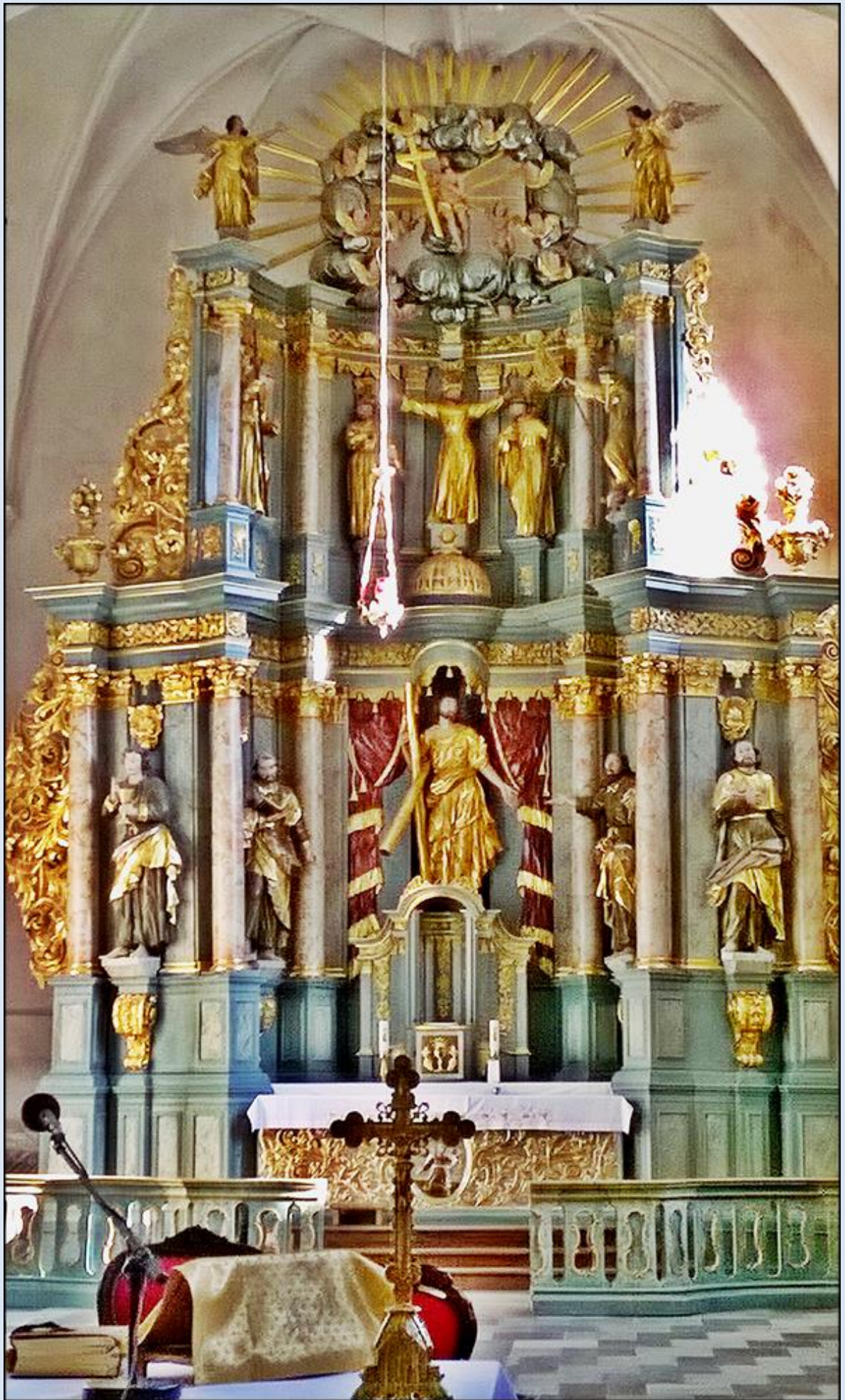
W 1632 został w kościele bernardynów pogrzebany kanonik warmiński, Paweł Górnicki. W XVII i XVIII wieku działał w Barczewie główny ośrodek kultu św. Antoniego. W 1810 zaborcy pruscy skasowali konwent bernardynów, a w klasztorze urządzone więzienie, które istnieje do chwili obecnej. Zakonnicy wrócili do Barczewa po II wojnie światowej. Oprócz kościoła zachowała się część starego klasztoru. Przy południowej ścianie wybudowano dom mieszkalny dla zakonników.

Świątynia posiada bogaty wystrój wnętrza, głównie z XVII i XVIII wieku. Znajduje się tam osiem barokowych ołtarzy, w tym ołtarz główny z 1736 roku oraz dwa ołtarze boczne po obu stronach łuku tęczowego, datowane na lata 30-te XVIII wieku. Ich pochodzenie początkowo przypisywano Krzysztofowi Peuckerowi z Reszla, jednak najnowsze badania wskazują na jego następcę Jana Chrystiana Schmidta. Lewy poświęcony jest Świętemu Krzyżowi, prawy zaś ofiarowany Matce Boskiej Szkaplerznej. Ściany kościoła zdobią cztery inne ołtarze, stanowiące wspólną kompozycję architektoniczną: kompozycja rzeźb św. Rocha i św. Jana oraz obrazów św. Józefa i św. Barbary (lata 30-te XVIII wieku), ołtarz św. Franciszka (z 1745 roku), obraz św. Bonawentury i rzeźby świętych bernardynskich, ołtarz św. Anny, ołtarz św. Antoniego (lata 30-te XVIII wieku).

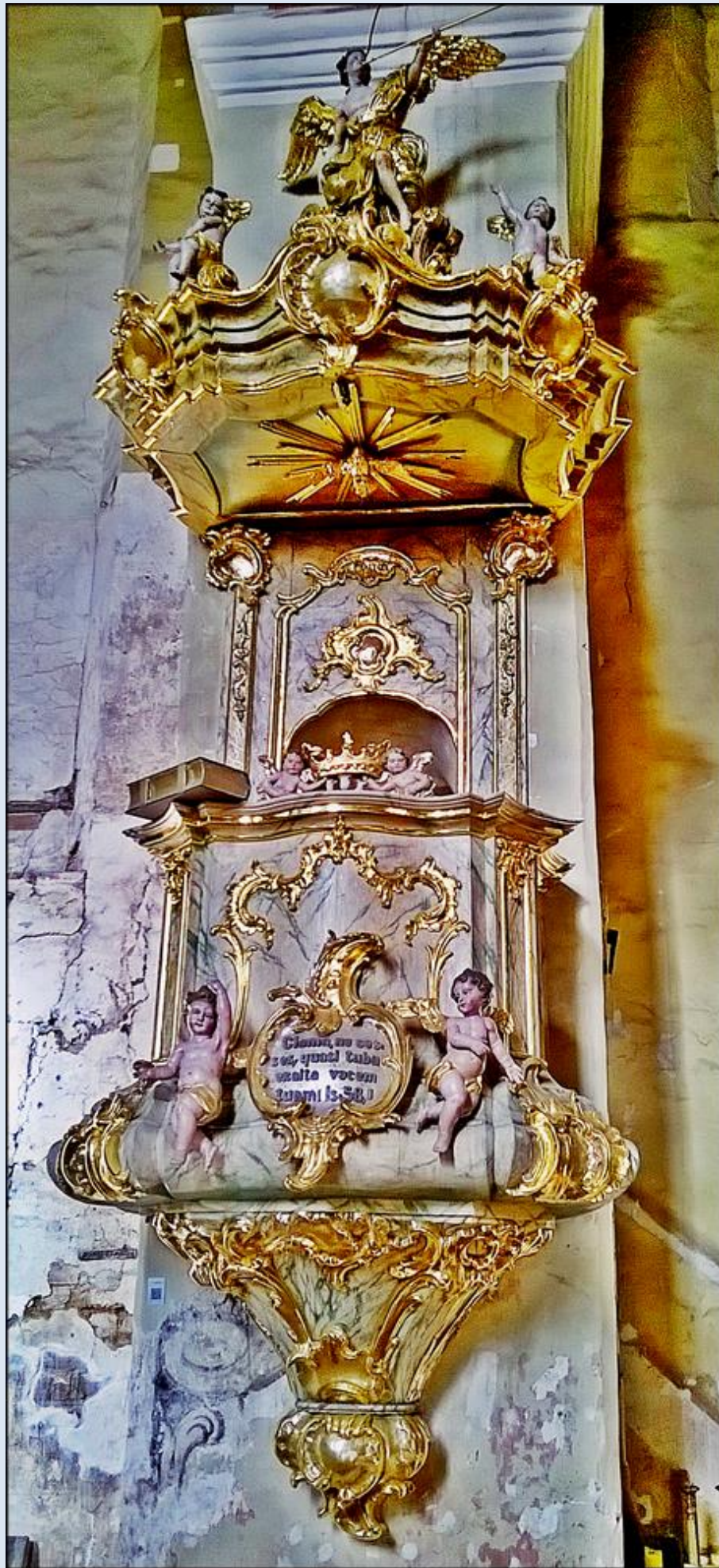
Rokokowa ambona pochodzi z pracowni Krzysztofa Pervangera z Tolmicka. W posadzce kościoła znajduje się płyta nagrobna biskupa warmińskiego Piotra Tylickiego z 1655 roku, natomiast w chórze zachowały się manierystyczne stalle zakonne z początku XVII wieku.

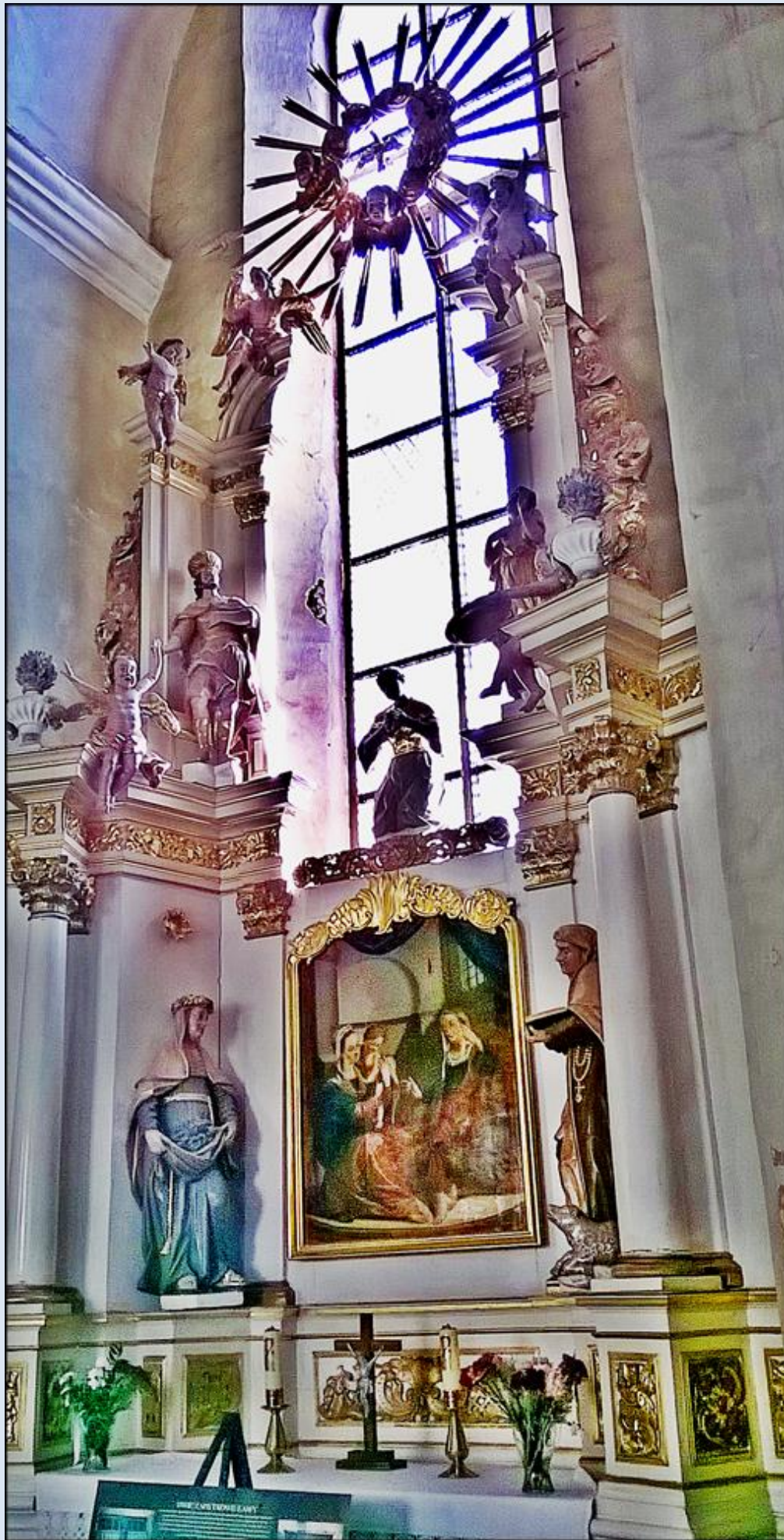

DWIE ZABYTKOWE ŁAWY

umieszczone na północnej i południowej ścianie prezbiterium, pomiędzy stałkami manierystycznymi a barokowym ołtarzem głównym. Ławy uległy licznym przemianom i składają się z elementów pochodzących z XVII, XVIII i XIX w. Najstarsze i najcenniejsze są wyzniki świętych w zapleckach, które częściowo zostały odsłonięte. Przekładane, co potwierdziło ich powstanie równocześnie z przedstawieniami w stałkach na początku XVII w.

Państwo mogą zostać fundatorami i wspomóc prace konserwatorskie odsłaniające świętych ukrytych w ławach przez ok. 200 lat.

Zachęcamy do zakupu cegiełek.

(szczegóły w załączniku)

Zaplecki obu ław z częściowo odsłoniętymi przedstawieniami, kościół pw. św. Andrzeja Apostoła w Barczewie.

zdjęcia: Grażyna Sygowska (październik 2022 r.)

zdjęcia w czerwonym obramowaniu zapożyczono z:
<https://franciszkanie.net/historyczny-remont-zabytkowego-kosciola/>

[POWRÓT DO STRONY GŁÓWNEJ IKONOGRAFII](#)